

Informaatiotutkimuksen päivät 2010
21. - 22. lokakuuta, Tampere

ABSTRAKTI

Anu Alaterä, Paula Mikkonen

E-aineistojen käytön ja hankinnan tilastot tutkimuksen tiedonlähteinä

*Anu Alaterä, Kansalliskirjasto, PL 26, 00014 HELSINGIN YLIOPISTO,
anu.alatera@helsinki.fi*

*Paula Mikkonen, Kansalliskirjasto, PL 26, 00014 HELSINGIN YLIOPISTO,
paula.mikkonen@helsinki.fi*

Elektronisten kausijulkaisujen tilausmäärät Suomessa ovat kasvaneet voimakkaasti. Tieteellisten kirjastojen tilastotietokannan (KITT) tietojen mukaan tilausten määrä yliopistokirjastoissa suhteutettuna tilaavien organisaatioiden kohdeväestöön on viidessä vuodessa yli kaksinkertaistunut. Vuonna 2004 elektronisten kausijulkaisujen tilauksia / kohdeväestö oli 0,6 ja vuonna 2009 1,5. Tilaustapa on myös muuttunut, sillä yksittäisistä lehtitilauksista on siirrytty yhä enemmän suuriin, monitieteisiin lehtikokoelmiin.

FinELib-konsortio hankkii keskitetysti korkeatasoisia tieteellisiä e-aineistoja yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, yleisten kirjastojen ja n. 40 julkisrahoitteisen tutkimuslaitoksen ja erikoiskirjaston käyttöön. FinELibin kautta käytettävissä olevat e-aineistojen käyttötilastot (FinELib käyttötilastot), taloudelliset tilastot sekä käyttäjäkyselyistä (FinELib käyttäjäkyselyt) kootut tilastotiedot kattavat yli kymmenen vuoden ajanjakson. Esityksessämme haluamme herättää keskustelua niistä tutkimusmahdollisuuksista, joita nämä tilastot yhdistettynä muihin kuvaajiin ja laadullisiin tutkimustapoihin tarjoavat.

Koska tieteellisten julkaisujen käyttö on olennainen osa tieteellistä kommunikaatiota, e-aineistojen käyttötilastot ovat arvokkaita tiedonlähteitä tutkimukselle. Yhä useampi kustantaja tarjoaa esim. tilastoja artikkelien lataamisesta. Nämä antavat mahdollisuuksia selvittää, miten tutkijat käyttävät e-aineistoja. Mitä lehtiä tiedemaailma lukee, mitä ei? Kuinka laaja kirjo on vai keskittykö se tiettyihin julkaisuihin? Miten julkaisujen käytössä heijastuvat eri tieteenalojen trendit tai voiko niitä jopa ennustaa? Ovatko referoidummat julkaisut myös niitä joita eniten luetaan käyttötilastojen mukaan? Entä miten e-kirjojen määrän voimakas kasvu mahdollisesti muuttaa monografioiden asemaa ja käyttöä tutkimuksessa?

Kirjastojen ja FinELibin päämääränä on tarjota laadukasta verkkoaineistoa, joka auttaa tutkijoita tuottamaan korkeatasoista tutkimusta. Työn vaikuttavuutta ei ole helppo yksiselitteisesti mitata, mutta mielenkiintoisia kysymyksiä tälläkin alueella voi esittää. Onko aineistojen saatavuudella ja laadulla yhteyttä tutkimuksen määrään ja laatuun? Viime vuosina yliopistojen yhdistyessä monet aineistot tulivat entistä laajemman käyttäjäkunnan saataville.

Vaikuttaako tämä muutos monitieteisen tutkimuksen kehittymiseen? Luovatko uudet aineistot mahdollisuuksia laajentaa tutkimuksen kenttää? Taloutta koskevista tilastoista voitaisiin selvittää sitä, miten aineistojen hankintaan käytetyt resurssit ovat kehittyneet ja jakaantuneet.

FinELibin aineistosta on tehty useita pro gradu -töitä sekä muita tutkimuksia (FinELib tutkimus- ja selvitystyö). Muuttuva e-aineistomaailma tarjoaa jatkuvasti uusia kysymyksiä. Toivomme että yhä useampi tutkija kiinnostuisi mahdollisuudesta käyttää e-aineistojen tilastoja tutkimuksessaan. FinELib on kiinnostunut mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään tuloksia kehitettäessä uusia palvelumuotoja tutkijoiden ja koko FinELib-konsortion käyttöön.

Lähteet

FinELib käyttäjäkyselyt.

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/finelib/vaikuttavuus/kayttajakyselyt.html>
(4.10.2010)

FinELib käyttötilastot.

http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/finelib/vaikuttavuus/tilastot_tunnusluvut.html
(4.10.2010)

FinELib tutkimus- ja selvitystyö .

http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/finelib/vaikuttavuus/tutkimus_ja_selvitystyö.html
(4.10.2010)

KITT. <https://yhteistilasto.lib.helsinki.fi/index.jsp> (4.10.2010)